

UPPSALA
UNIVERSITET

Juridiska fakultetsnämnden

Box 256
SE-751 05 Uppsala

REMISS

1 (2)

2016-01-29

JURFAK 2015/80

Finansdepartementet

Betänkandet Tjänstepension – tryggandelagen och skattereglerna (SOU 2015:68)

(Fi2015/03570/S1)

Yttrandet från Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet är begränsat till förslaget om ändring av 58 kap. 17 § inkomstskattelagen. Förslaget har samband mer reglerna om hur pensionsrättigheter behandlas i en bodelning mellan makar.

Vid upplösning av ett äktenskap (genom skilsmässa eller dödsfall) ska bodelning genomföras mellan makarna, varvid värdet av giftorättstillgångarna ska delas lika dem emellan. Den av makarna som under äktenskapet ägt större delen av tillgångarna väljer vilken egendom som ska överföras till den andra maken genom bodelningen. Istället för egendom kan skifteslikvid erläggas. En makes intjänade pensionsrättigheter utgör giftorättsgods men kan under vissa förutsättningar undantas från en bodelning med stöd av 10 kap. 3 § äktenskapsbalken.¹ Rättsläget innebär, förenklat uttryckt, att vid en bodelning med anledning av äktenskapsskillnad undantas rätt till allmän pension, intjänad rätt till tjänstepension undantas ofta medan privat pensionssparande ingår. När ett äktenskap upplösts genom ena makens död avgörs behandlingen av den avlidnas pensionsrättigheter av förekomsten och utformningen av efterlevandeskydd avseende varje enskild pensionsrätt medan den efterlevande makens pensionsrättigheter till huvuddelen brukar undantas (dock inte värdet av eventuell efterlevande pension).

Av det anförda framgår att pensionsförsäkringar kan ingå i en bodelning och att hela eller delar av en sådan försäkring kan komma att byta ägare genom bodelningen. Förslaget att precisera 58 kap. 17 § p 3 inkomstskattelagen på sätt att det tydligt framgår att hel eller del av en pensionsförsäkring som en make äger kan överlåtas till den andra maken genom bodelningen tillstyrks av fakultetsnämnden. Enligt nämnden föreligger emellertid också skäl att överväga en förändring av p 1 i 58 kap. 17 § inkomstskattelagen.

I samband med en bodelning förekommer nämligen att *värdet* av en makes rätt till tjänstepension ingår i en bodelning trots att maken inte själv äger nå-

¹ Se Agell & Brattström, Äktenskap Samboende Partnerskap, Iustus förlag 4 uppl. s. 112–124 samt Brattström, Makars pensionsrättigheter, Iustus förlag bl.a. s. 79 ff., 137–163 samt s. 226 ff. angående pensionsrättigheters behandling vid bodelning.

gon försäkring som säkrar pensionsrätten. Så är fallet när den pensionsberättigade maken har ett bestämmande inflytande över det bolag som utfäst pensionen.² Tidigare var det kutym bland försäkringsgivare att de i samband med en bodelning medgav överlåtelse av tjänstepensionsförsäkring till den försäkrade från bolaget som den försäkrade haft ett bestämmande inflytande över, varpå försäkringen kunde ingå i bodelningen (inte bara värdet). Enligt ett avgörande från HFD (RÅ 2000 not 76) anses emellertid utformningen av inkomstskattelagen 58 kap. 17 § p 1 inkomstskattelagen hindra överlåtelse till den pensionsberättigade i en sådan situation.

Ytterligare en situation där det kan bli aktuellt att i en bodelning beakta värdet av en makes rätt till tjänstepension trots att värdet inte är kopplat till en försäkring som ingår i bodelningen föreligger när en tillämpning av vederlagsregeln i 11 kap. 4 § 2 st äktenskapsbalken är aktuell. Löneväxling till pension kan vara ett sådant exempel.³ Efter slopandet av avdragsrätt för privat pensionssparande har användningen av löneväxling till pensionsrätt ökat avsevärt, vilket kan antas resultera i att bodelningsvederlag kommer att bli aktuellt i betydligt fler äktenskapsskillnader än tidigare.

Vid en äktenskapsskillnad innebär rättsläget att en bodelning i flera fall omfattar värden kopplade till pensionsrättigheter vilka i praktiken inte kan överföras från en make till den andra. Den inkongruensen som förligger mellan principerna för vilka pensionsrättigheter som ingår i en bodelning och vilka pensionsrättigheter som enligt skattereglerna kan överföras mellan makar leder till svårhanterliga situationer. Inkongruensen kan bland annat antas höja risken för konflikter mellan makar i samband med äktenskapsskillnad. Enligt fakultetsnämndens mening finns det därför skäl att utforma skatteregeln på ett sätt om gör det möjligt att överföra intjänad pensionsrätt i de fall värdet ingår i bodelning i samband med äktenskapsskillnad mellan makar.

Förslag till yttrande har upprättats av professor Margareta Brattström. Yttrandet har på delegation avgetts av fakultetens dekanus, professor Mattias Dahlberg.

Mattias Dahlberg

² Jfr prop. 1997/98:106 s. 38 och 62. Se även Brattström, Makars pensionsrättigheter, Iustus förlag s. 153–158 och Agell & Brattström, Äktenskap Samboende Partnerskap, Iustus förlag, 4 uppl. s. 117–118.

³ Se vidare Brattström, Makars pensionsrättigheter, Iustus förlag bl. a. s. 182 och 297 Se också Agell & Brattström, Äktenskap Samboende Partnerskap, Iustus förlag, 4 uppl. s. 186.